

تاثیر تشویق و تنبیه بر یادگیری دانش آموزان ابتدایی

سمیرا لیشی^۱، زینب طالبی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی فرهنگیان شهیدمطهری آموزش و پرورش شهرستان خوی

۲- آموزگار ابتدایی آموزش و پرورش شهرستان خوی

چکیده

تشویق و تنبیه در یادگیری دانش آموزان ابتدایی نقش مهمی دارند که این دو بسته به روش کارگیری شان می توانند اثر متفاوتی داشته باشند. پژوهش حاضر با هدف بررسی تشویق و تنبیه در یادگیری دانش آموزان ابتدایی انجام شده است. پژوهش حاضر به روش مروری - کتابخانه ای است که اطلاعات به دست آمده از مقالات داخلی و خارجی و منابع معتبر و از طریق جستجو در پایگاه های اطلاعاتی سیویلیکا و SID جمع آوری شده است و داده های به دست آمده با روش کیفی - توصیفی تجزیه و تحلیل شده اند. نتایج به دست آمده نشان می دهد تشویق صحیح می تواند انگیزه دانش آموزان را افزایش داده و باعث شکوفایی استعداد آنان شود تنبیه نادرست سبب استرس، پرخاشگری و در دانش آموزان می شود و معلم در کلاس نباید از تنبیه بدنی استفاده کند. تشویق و تنبیه با توجه به اصولی نظیر سن دانش آموز، جنسیت دانش آموز و شرایط روانی دانش آموز انجام شود. در تشویق یا تنبیه بین کاری که دانش آموز انجام می دهد و پاداش یا جزایی که دریافت می کند تعادل برقرار شود و تا حد امکان در کلاس درس تشویق بر تنبیه مقدم باشد.

واژگان کلیدی: تاثیر، تشویق، تنبیه، یادگیری، دانش آموزان ابتدایی

مقدمه :

تربیت کودک یکی از مهم ترین نکاتی است که والدین و مربیان باید به آن دقت و توجه داشته باشند تربیت یکی از اهداف عالی پیامبران است انسان می تواند به وسیله تربیت پله های موفقیت و انسانیت را طی بکند و افراد در طول تاریخ افرادی که خدمات ارزنده ای به جامعه ارائه کردند از تربیت صحیح برخوردار بودند.

کودکی مهم ترین دوران شکل گیری شخصیت فرد است به همین جهت تربیت در دوران کودکی اهمیت ویژه ای دارد از عوامل مهم و اساسی در تربیت مسئله تشویق و تنبیه است بدون شک تشویق و تنبیه نقش اساسی در هدایت کودک به سوی اخلاق پسندیده و رفتار مطلوب و بازداشتن او از اعمال ناشایست ایفا می کند نکته مهم این است که تشویق و تنبیه در فرایند تربیت و نیز کنترل رفتاری کودک باید با برنامه ای از پیش طراحی شده و متناسب با روحیات کودک باشد استفاده صحیح و به جای روش های تشویق و تنبیه می تواند آثار مفیدی در تربیت فرزندان داشته باشد (یوسفی صالح آباد ، ۱۴۰۲). و تنبیه از جمله عواملی هستند که در انجام هر کاری به خصوص امر یادگیری نقش پررنگی دارند که ایندا بسته به روش کارگیری شان می توانند اثر متفاوتی داشته باشند.

روانشناسی ثابت کرده که تشویق بیشتر از تنبیه در تکامل شخصیت و بهبود یادگیری دانش آموزان موثر است ولی اگر در مواردی تنبیه اعمال می شود باید بدون روش های فیزیکی و به صورت موثر باشد در تنبیه و تشویق دانش آموزان توجه به نکاتی ضروری است معلم باید قبل از آغاز درس دقیقاً به دانش آموزان بگوید که چه انتظاراتی از آنها دارد به عبارتی معلم باید قبل از آغاز درس کلیه هدف های آموزشی نوع رفتار یا مهارت هایی را که در پایان درس از دانش آموزان انتظار دارد برایشان بازگو کند تا دانش آموزان پیش زمینه مناسب داشته باشند استفاده از کلماتی مانند خوب ، عالی و مرحبا پس از عملکرد درست دانش آموز در افزایش علاقه او بسیار موثر است اما باید توجه داشت که موثرترین تشویق آن است که به رفتار و عملکرد درست دانش آموز وابسته باشد علاوه بر اظهارات شفاهی سایر تشویق ها از جمله تشویق های کتبی در ورقه امتحانی و دفترچه تکالیف دانش آموزان بر یادگیری آنها اثر مثبت دارد. دانش آموزان در این سنین تاثیر پذیر هستند و شیوه هایی که برای تشویق و تقویت انگیزه های آنها به کار می رود تاثیرات بلند مدتی بر یادگیری و نگرش آنها نسبت به تحصیل دارد.

تنبیه کودکان به روش نادرست از شیوه های غلط فرزند پروری برای ایجاد تغییر در رفتارهای کودک است تغییری به روش نادرست بر روی روحیه کودک اثر منفی می گذارد در صورتی که نوع تنبیه به درستی انجام نشود (مهر پرور ، ۱۴۰۰).

بر این اساس در رابطه با اجرای تشویق و تنبیه همچنین سوالات مهمی مانند چه زمانی باید از تشویق و تنبیه استفاده نمود؟ تا چه اندازه باید دانش آموزان را تشویق و یا تنبیه نمود؟ چگونه و از چه طریقی تشویق و تنبیه را اعمال کرد ؟ تشویق و تنبیه با مراحل رشد شناختی و اجتماعی دانش آموزان چه رابطه ای دارد؟

تشویق و تنبیه دو روش تربیتی و اجزای جدا نشدنی فرایند تعلیم و تربیت بوده و استفاده از آن هم در تعلیم و تربیت رسمی و مدرسه و هم در تعلیم و تربیت غیر رسمی و خانواده رایج بوده است (یوسفی گوهرکان و همکاران، ۱۴۰۲). تشبیه کردن به مراتب تاثیر تربیتی بیشتر و بهتری دارد و مقدم بر تنبیه است و تشویق مناسب و سنجیده باعث عمق بخشیدن به یادگیری شده و چون جنبه بازدارندگی دارد از انجام کارهای ناپسند می‌کاهد (مسعودی راد، ۱۴۰۰).

تشویق چنانچه صحیح و به موقع انجام شود عامل تقویت و ترغیب دانش آموزان و چنانچه مبتنی بر اصول علمی نباشد موجب غرور و خودخواهی و انحراف مسیر تعلیم و تربیت می‌گردد همچنین تنبیه صحیح می‌تواند باعث آگاهی و هوشیاری دانش آموزان و اعمال سنجیده آن موجب سرخوردگی یأس و ناامیدی می‌گردد. تشویق بیش از دیگر جنبه‌های بارآوردن کودک دارای اهمیت است تشویق آنچنان اهمیتی دارد که نبود آن را می‌توان مسبب بدرفتاری‌های کودک شمرد همانگونه که گیاه به آب محتاج است بچه نیازمند تشویق است بدون تشویق کودک نمی‌تواند رشد کند پرورش بیابد و احساس تعلق کند (دری کرز، ۱۳۸۱).

تشویق و تنبیه از منظر جان لاک : جان لاک و روسو دو تن از پیشگامان روانشناسی کودک بودند. لاک بنیانگذار محیط‌گرایی و نظریه یادگیری بود و دانشمندانی چون پاولف و اسکینر وارثان وی محسوب میشوند و ژان ژاک روسو آغازگر رشد سنت‌گرایی در روانشناسی است و گزل و مونتسوری از جمله پیروان این مکتب می‌باشند. لاک کودک را به صورت لوح سفید در نظر داشت. طبق این دیدگاه، کودکان در ابتدا چیزی نیستند؛ تجربه، شخصیت آنها را شکل میدهد. لاک والدین را به‌صورت مربیان منطقی توصیف کرد که می‌توانند از طریق راهنمایی دقیق، الگوی مؤثر و پاداش دادن به خاطر رفتار خوب، کودک را به هر صورتی که دوست داشته باشند، شکل دهند. فلسفه او باعث شد که خشونت نسبت به کودکان به محبت و دلسوزی تبدیل شود.

در کل، لاک معتقد بود محیط است که ذهن را شکل میدهد. او تأکید داشت تأثیر محیط، به‌ویژه در سالهای اولیه دوران کودکی، بسیار نیرومند است. در این سالهاست که ذهن کودک بیشترین انعطاف پذیری را دارد و می‌توانیم به هر نحوی که بخواهیم آن را شکل دهیم. اگر عقاید لاک را به دقت در نظر بگیرید، متوجه خواهید شد که او رشد را به صورت پیوسته در نظر داشت: رفتارهای بزرگسالانه به تدریج از طریق آموزه‌های صمیمانه و باثبات والدین شکل می‌گیرند. در فلسفه لاک، کودکان در شکل دادن سرنوشت خود که دیگران آن را روی لوح سفید حک میکنند، نقش کمی دارند. این دیدگاه کودک منفعل، کنار گذاشته شده است.

باید تنها به رفتارهای منطقی آن‌ها پاداش دهیم و همواره از تأیید رفتارهای غیر منطقی و زیاده طلبی آنان خودداری کنیم.

همه پاداش‌ها و تنبیه‌ها تأثیرات مطلوبی نخواهند داشت. لاک به ویژه با تنبیه بدنی مخالف بود. نخست به این دلیل که استفاده از این تنبیه، تداعی‌های نامطلوبی را موجب می‌شود. اگر کودکی به دلیل حواس پرتی به هنگام درس خواندن، تنبیه یا توبیخ شود، درد را نه تنها با حواس پرتی، بلکه به شکل کتاب تداعی خواهد کرد. از این گذشته، تنبیه بدنی اغلب بی‌نتیجه است. کودک تا هنگامی که چوب بالای سرش باشد، فرمان می‌برد، اما همین که ببیند کسی متوجه او نیست،

هر کار دلش بخواهد انجام می دهد. سرانجام، هنگامی که تنبیه مؤثر واقع شود، معمولاً بیش از حد مؤثر خواهد بود. تنبیه (فعالیت ذهن را متوقف می کند و آن گاه به جای کودکی نامنظم، با موجودی افسرده و غمگین سروکار خواهید داشت).

همین ترتیب، همه انواع پاداش ها نیز مطلوب نیستند. لاک با استفاده کردن از پول یا شیرینی به عنوان پاداش، مخالف بود، زیرا معتقد بود استفاده از این پاداش ها، هدف اصلی تعلیم و تربیت یعنی مهار کردن تمایلات و تن دادن به منطق را، تضعیف می کند. وقتی با غذا یا پول پاداش می دهیم، تنها کودکان را ترغیب می کنیم تا شادی را در این گونه چیزها جستجو کنند.

بهترین پاداش ها، تحسین و تعریف، و بهترین تنبیه، عدم تأیید است. هنگامی که کودکان کارشان را به خوبی انجام می دهند، باید از آن ها تمجید کنیم تا احساس غرور کنند و وقتی کارشان را خوب انجام نمی دهند، باید نگاهی سرد به آن ها بیندازیم تا شرمند شوند.

پریدختان (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان تشویق و تنبیه در اسلام با هدف میزان توجه اسلام به دو عامل تشویق و تنبیه در تربیت اسلامی بررسی تشویق و تنبیه و میزان استفاده از تشویق و تنبیه در تربیت از نظر اسلام به روش مطالعه کتابخانه ای پرداخته است معنای تشویق از نظر او به کار بستن راهکاری تربیتیست ه برای ایجاد اصلاح یا تثبیت یک رفتار صورت می گیرد و تنبیه در لغت یعنی بیدار شدن و برخاستن از خواب و در اصطلاح یعنی آگاه کردن و گوش مالی دادن کسی برای واقف گردیدن بر چیزی است.

موسوی (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان تاثیر تشویق و تنبیه در یادگیری دانش آموزان ابتدایی که پژوهش او از نوع کیفی و با روش روایت پژوهی انجام شده است و بدین منظور با سه معلم با سابقه در کلاس پنجم ششم و سوم مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام شد داده های به دست آمده با روش کدگذاری تجزیه و تحلیل شده است و به این نتیجه رسیده است که تشویق به موقع موثرتر از تنبیه آنهاست تنبیه به عنوان شوک به دانش آموز در همان لحظه وارد می شود و عوارض زیانبار آن همزمان عزت نفس کودک را پایین می آورد و پرخاشگری او را تقویت می کند بنابراین می توان با کمک روش هایی غیر از تنبیه به کاهش رفتار نامطلوب بپردازیم.

یوسفی گوهرکان و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان شیوه های تشویق و تنبیه و اثر آن بر روند تربیتی کودکان در دوره ابتدایی به این نتیجه رسیده اند که اثر تشویق بیش از تنبیه است و تا جایی که ممکن است باید از تنبیه خودداری شود زیرا تنبیه عوارض ناخوشایند را در بر دارد تشویق باید به جا و مناسب باشد و از تشویق های بی مورد نیز باید خودداری کرد تشویق مناسب و به جا در یادگیری تاثیر بسزایی دارد تنبیه نیز باعث تضعیف رفتارهای ناپسند می شود تنبیه باید به جا و درست اعمال شود و مناسب خطای کودک باشد و به محض انجام کار خلاف از سوی کودک تنبیه باید اعمال گردد و دلیل تنبیه نیز روشن شود همچنین روش هایی از جمله کم توجهی جایگزین تنبیهات فیزیکی شود چرا که تنبیه بدنی آثار زیانباری بر فرد دارد.

خامسی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان انواع سبک های روانشناختی در زمینه تشویق و تنبیه دانش آموزان مختلف و تاثیرات آن ها به این نتیجه رسیده اند که استفاده از تشویق و تنبیه به کمک اصول روانشناختی و شیوه های

تربیتی است که کاربرد زیادی در هدفمند سازی کلاس درس و همچنین افزایش انگیزه فردی و جمعی دانش آموزان دارد. برای انجام صحیح اینکار نیاز است تا معلمان گرامی نسبت به انواع شیوه های تشویق و تنبیه موثر بر دانش آموزان آگاهی کافی را داشته و برای اجرای صحیح آن ها با درستی برنامه ریزی داشته باشند.

آریایی نژاد و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان تشویق و تنبیه، ابزاری برای تربیت صحیح انسان به این نتیجه رسیده اند که یکی از اصول مهم تعلیم و تربیت اصل تشویق و تنبیه است اگر والدین و مسولین با آثار تربیتی تشویق و تنبیه آنها باشند بهتر می توانند از تشویق و تنبیه بجا در تربیت فرزندان بهره ببرند تا فرزندان بتوانند در همه ابعاد زندگی شان اعم از فردی، اجتماعی، دینی و اخلاقی موفق باشند و حتی می توان از بسیاری از انحراف هایی که ایشان را تهدید می کند، جلوگیری کرد و همین تربیت صحیح است که زمینه ساز انتخاب مسیر صحیح در زندگی و رسیدن به سعادت مندی و موفقیت باشد.

نیازی و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان بررسی راهکارهای صحیح تنبیه و تشویق دانش آموزان و تاثیرات آن بر وضعیت تحصیلی و روحی آنها این پژوهش که به شیوه مروری و با مطالعه کتابخانه ای و مراجعه به مقاله ها و تحقیقهای چاپ شده و مطالب دیجیتالی گرد آوری شده است و سعی بر آن شده که به بررسی راهکارهای صحیح تنبیه و تشویق دانش آموزان و تاثیرات آن بر وضعیت تحصیلی آنها پرداخته شود. تشویق می تواند به انگیزش بیشتر و تقویت اعتماد به نفس دانش آموزان منجر شود، در حالی که تنبیه اگر به شیوه ای نادرست اعمال گردد، ممکن است باعث ایجاد استرس، کاهش اعتماد به نفس و حتی افت تحصیلی شود. یکی از اصلی ترین چالش های معلمان و والدین، انتخاب راهکارهای صحیح و کارآمد برای تشویق و تنبیه دانش آموزان است تشویق، زمانی که به درستی اجرا شود، می تواند به عنوان محرکی قوی برای تقویت رفتارهای مثبت و ایجاد انگیزه در دانش آموزان عمل کند. از سوی دیگر، تنبیه در صورتی که به شیوه ای اصولی و با هدف اصلاح رفتار نادرست انجام شود، می تواند به عنوان ابزاری برای پیشگیری از تکرار اشتباهات و تقویت نظم در محیط آموزشی به کار گرفته شود. با این حال، استفاده نادرست از این دورویکرد، ممکن است به کاهش انگیزه، ایجاد ترس، کاهش اعتماد به نفس و حتی تنفر از محیط آموزشی منجر شود نتایج به دست آمده حاکی از آن است که تاثیر تنبیه و تشویق بر روح و روان دانش آموزان تنها محدود به زمان حال نیست، بلکه می تواند آثار بلندمدتی نیز بر شکل گیری شخصیت و نگرش آنان به یادگیری و محیط های آموزشی داشته باشد.

آبرومند نژاد (۱۴۰۳) در پژوهشی با عنوان بررسی نقش موثر تشویق و تنبیه های سازنده در برانگیخته شدن انگیزه یادگیری دانش آموزان به این نتیجه رسید که تشویق، با ارائه ی پاداش یا تشویق های مثبت به دانش آموزان برای انجام کارهای مثبت و پیشرفت در تحصیلات، انگیزه و اعتماد به نفس آن ها را افزایش می دهد. این روش باعث ایجاد ارتباط مثبت بین دانش آموزان و محیط آموزشی می شود و توانایی آن ها را برای رسیدن به اهداف تحصیلی تقویت می کند. از طرف دیگر، تنبیه نیز ابزاری است که با ارائه ی عواقب منفی برای رفتارهای نامطلوب دانش آموزان، سعی در کنترل رفتارهای غیرمطلوب و ترغیب به رفتارهای مطلوب دارد. اما استفاده از تنبیه باید با احتیاط و هوشمندانه صورت گیرد تا از ایجاد اثرات جانبی منفی مانند کاهش اعتماد به نفس و افزایش رفتارهای مقاومتی جلوگیری شود.

روش تحقیق

در این پژوهش برای جمع آوری اطلاعات از روش کتابخانه ای استفاده شده است و این پژوهش با استناد بر کتب معتبر مقالات معتبر و سایت های داخلی نوشته شده است.

یافته های پژوهش

تشویق و تنبیه دو ابزار اساسی در تربیت کودکان هستند که هر کدام میتوانند تاثیرات عمیقی بر رفتار و رشد آنها داشته باشند. تشویق، به ویژه تشویق مثبت، به کودکان انگیزه میدهد تا رفتارهای مطلوب را تکرار کنند و باعث تقویت اعتماد به نفس و خودپنداری مثبت در آنها میشود. تشویق میتواند به شکل های مختلفی مانند تمجید کلامی، جوایز کوچک، و توجه و محبت بیشتر اعمال شود. از سوی دیگر، تنبیه نیز نقشی مهم در تربیت دارد، اما باید با دقت و به صورت معقولانه استفاده شود. تنبیه هایی که به طور منطقی و بدون خشونت انجام میشوند، میتوانند به کودکان بیاموزند که اعمالشان پیامدهایی دارند و به آنها کمک کنند تا اشتباهات خود درس بگیرند (آژنگ و همکاران، ۱۴۰۳). تشویق و تنبیه یکی از ابزارهای مهم تعلیم و تربیت است که تاثیر شگرفی بر روابط میان انسان ها، اصلاح رفتار و انگیزش دارد. این ابزار نیز همانند تمامی روش ها و فنون تربیتی، آن گونه از حساسیت خاصی برخوردار است که کاربرد به جای آن آثار مثبت و سازنده و کاربرد نابجای آن سبب بوجود آمدن رفتارهای منفی و مخرب مانند افسردگی، ناکامی، بی تفاوتی، تعارض و احیاناً پرخاشگری در میان معلمان و دانش آموزان می شود. از این مهم تر، کاربرد نابه جای تشویق و تنبیه، نگرش دانش آموز را نسبت به معلم و مدیر و مدرسه به نگرشی منفی سوق می دهد که تنفر، بیزاری، فرار از مدرسه و نظایر آن را موجب می شود (رحیمی و همکاران، ۱۴۰۳). پیامبر اکرم (ص) درباره فردی که از نافرمانی خانواده اش شکایت کرد بعد از امر به عفو و بخشش فرمود: (اگر خواستی تنبیه کنی به اندازه گناهی که کرده است مجازات کن).

نکاتی درباره ی تشویق

۱- تشویق موجبات سرعت در کارهای بدنی را فراهم می آورد و در کارهای فکری موجب سعی و کوشش بیشتری می گردد (پریدختان، ۱۳۹۶).

۲- تشویق درست و به جا در کودک سپاسگزاری و محبت ایجاد نموده و او را به زندگی امیدوار و باعث تشجیع او در کارها می شود (جهانگرد، ۱۳۷۱).

۳- اگر تشویق وجود نداشته باشد باعث بیماری های روحی و سبب وارد شدن صدمه بر شخصیت فرد می شود اگر از تشویق زیاد استفاده شود باعث می شود که فرد عادت به تشویق بکند و اگر در شرایطی تشویق وجود نداشته باشد دانش آموز تدریجاً به عملی که انجام می دهد بی تفاوت و حتی رویگردان می شود.

۴- تشویق باید به عنوان وسیله ای برای رسیدن به هدف باشد که متأسفانه بعضی مواقع تشویق هدف قرار می گیرد یعنی اگر شخص کار نیکویی را انجام دهد صرفاً به خاطر گرفتن جایزه و تشویق است (صادقی لطف آباد، ۱۴۰۲).

۵- تشویق به دو صورت مستقیم و غیر مستقیم می تواند صورت بگیرد در تشویق غیر مستقیم مربی می تواند بگوید کسانی که چنین هستند و به فلان شکل عمل می کنند مورد توجه و احترام جامعه اند در این صورت فرد مورد نظر علاقمند می شود که چنین عمل کند. تشویق به صورت مستقیم، اکنون در بیشتر افراد جامعه دیده می شود و این گونه است که به دانش آموز بگوییم اگر نمره خوب بگیری چنین جایزه ای داری. بعضی از متخصصان تعلیم و تربیت معتقدند که تشویق مستقیم خورشید آزاردهنده و کور کننده است چون منجر به تملق و چاپلوسی می شود (رشد معلم، ۱۳۵۷).

۶- در تشویق سه اصل مورد توجه قرار می گیرد که عبارتند از الف) شرط سنی: در تشویق کودکان باید ویژگی های هر دوره سنی را در نظر بگیریم و این امر شدنی نیست مگر اینکه از روانشناسی کودک و نوجوان اطلاعاتی داشته باشیم. ب) شرط جنس: بهتر است تشویق برای پسر و دختر متفاوت باشد زیرا از لحاظ روحی و روانی با همدیگر تفاوت دارند دختران بیشتر به ظرافت کاری ها عروسک ها و بازی های خانگی علاقه نشان می دهند در حالی که پسران بیشتر به اسباب بازی های جنگی، رزمی و ورزشی علاقمندند. ج) برابر بودک میزان تلاش و تشویق: در تشویق کودک باید بین میزان کار و میزان تشویق رابطه وجود داشته باشد یعنی میزان تشویق با میزان کار انجام شده برابر باشد تا اثر تربیتی تشویق از بین نرود.

۷- تشویق دو نوع مادی و معنوی دارد در تشویق مادی مربی در مقابل کار مطلوب دانش آموز دیه مادی را به عنوان تشویق به او می دهد ولی در تشویق معنوی با اقداماتی مانند معرفی کردن کودک به دیگران چاپ عکس او در روزنامه به عنوان شاگرد ممتاز و گفتن کلمه آفرین به نیازهای معنوی او اسخ می دهد زیرا هر فردی نیاز به این دارد که دیگران با چشم احترام به او نگاه کنند لذا تشویق معنوی شخصیت حقیقی فرزندان را شکل می دهد همانطور که در سیره معصومین نیز به تشویق معنوی توجه بیشتری وجود داشته است (سیف، ۱۳۷۹).

نکاتی درباره ی تنبیه

- ۱- در تنبیه پدر و مادر با هم اقدام نکنند اگر یکی کودک را تنبیه کرد دیگری به عنوان پشتوانه روحی او باقی بماند.
- ۲- پیش از تنبیه باید ریشه تخلف را کشف کرد و سپس به رفع آن اقدام نمود تنبیه بدنی به عنوان آخرین ابزار تربیتی باید مورد استفاده قرار گیرد (گوهرکان و همکاران، ۱۴۰۲).
- ۳- باید عمل کودک را تنبیه کرد نه شخصیت و نه تمام وجود او را همچنین تنبیه همانند تشویق باید با جرم و خطای کودک متناسب باشد.

۴- گاهی تنبیه می تواند برخاسته از غرض شخصی و هدفی غیر از تعلیم و تربیت باشد و تنبیه از مسیر و جنبه تربیتی خود خارج شده و هدف شخصی به خود می گیرد این موارد عبارتند از تنبیه به دلیل عصبانیت، تنبیه ناشی از کینه توزی، نشان دادن سلطه خویش و تنبیه برای مقبولیت اجتماعی است که این ها اصلاً بار تربیتی ندارند و جز آسیب و صدمات روحی عاطفی و جسمی ثمره ای ندارند (مسعودی راد و همکاران، ۱۴۰۲).

۵- تنبیه کودک را بدون چون و چرا تصحیح می کند و به این وسیله منطق حاکم بر جنگل به او آموخته می شود کتک خورده ممکن است کینه پدر و مادر معلم و یا هر کسی که او را تنبیه کرده در دل گیرد.

۶- در اثر تنبیه ممکن است کودک ترسو و بزدل بار آمده و دچار احساس حقارت عدم اطمینان خاطر گردد و دست به دشمنی و کینه توزی بزند و یا به تنبیه شدن عادت کند و کار به جایی برسد که از تنبیه لذت ببرد "مازوشیسم" و یا در اثر تنبیه شدن به شخصی پرخاشگر و مردم آزار "سادیسم" تبدیل گردد؛ همچنین برای فرار از تنبیه ممکن است به دروغ و تزویر و حيله متوسل شده و بالاخره شخصی دروغگو حيله گر بار آید (پریدختان، ۱۳۹۶).

نتیجه گیری

تشویق صحیح می تواند سبب ایجاد شوق و انگیزه و شکوفایی استعداد ها ی دانش آموزان شود با این حال نباید در تشویق زیاده روی کرد و نباید معلمان از تنبیه بدنی استفاده کنند. معلمان باید تا حد زیادی از تنبیه کردن خودداری کنند زیرا تنبیه عوارض ناخوشایندی دارد و اغلب مواقع بار تربیتی خود را ز دست می دهد تشویق مقدم بر تنبیه بوده و اگر از تنبیه به درستی استفاده شود ممکن است دیگر نیازی به تنبیه نباشد تشویق و تنبیه باید با توجه به شرط سن و شرط جنس انجام شوند و بین تشویق یا تنبیه با میزان کار انجام شده از طرف دانش آموز تعادل وجود داشته باشد. در تشویق و نبيه نباید افراط کرد که در این صورت گاهی به جای تاثیر نتایج بدی بر جا می گذارد.

منابع

- آبرومند نژاد ، امیرحسین . (۱۴۰۳). بررسی نقش موثر در تشویق و تنبیه های سازنده در برانگیخته شدن انگیزه یادگیری دانش آموزان.

- آریایی نژاد ، امیرحسین ؛ خادمی ، مهتاب ؛ خادمی ، زهرا ؛ حیات الغیبی ، آذر و کهزادوند ، زهرا . (۱۴۰۲) . تشویق و تنبیه ابزاری برای تربیت صحیح انسان.
- آژنگ ، علیرضا ؛ ایزد پناه ، پژمان ؛ اسکندری ، امیر محمد و داراوند ، علیرضا . (۱۴۰۳) . بررسی تاثیر تشویق و تنبیه در تربیت کودک و راهکارهای مناسب برای استفاده از آنها.
- پریدختان، زهرا . (۱۳۹۶) . تشویق و تنبیه در اسلام ،کنگره بین المللی فرهنگ و اندیشه دینی.
- تنهایی فرد ، محدثه ؛ نیازی ، زهرا ؛ رحیم زاده ، فائزه و اسدی ، سمیه . (۱۴۰۳) . بررسی راهکارهای صحیح تنبیه و تشویق دانش آموزان و تاثیرات آن بر وضعیت تحصیلی و روحی.
- جهانگرد، پدالله . (۱۳۷۱) . تشویق و تنبیه در تعلیم و تربیت اسلامی ، شماره ۷۲ ، صص ۱۵-۱۳.
- خامسی ، سحر ؛ میرزاخواه رودسری ، آزاده و شکوهی ، سمیه . (۱۴۰۲) . انواع سبک های روانشناسی در زمینه تشویق و تنبیه دانش آموزان مختلف و تاثیرات آنها.
- دری کز ، رودلف و شولتر ، ویگی . (۱۳۸۱) . روش های نوین رفتار با کودکان ، ترجمه محمود توتونچیان ، انتشارات ثامن الائمه ، چاپ اول ، ص ۵۳.
- سادگی لطف آباد ، حدیث . (۱۴۰۲) . بررسی نقش تشویق در پیشرفت تحصیلی در مقطع ابتدایی دبستان غیرانتفاعی ناصح ، فصلنامه علمی تخصصی سلامت روان در مدرسه ، دوره ۱ ، شماره ۴.
- سیف، علی اکبر . (۱۳۷۹) . روانشناسی تربیتی، چاپ دوم.
- موسوی ، مریم . (۱۴۰۱) . تاثیر تشویق و تنبیه در یادگیری دانش آموزان ابتدایی.
- مهرپرور ، پارسیان . (۱۴۰۰) . بهترین و بدترین انواع روش های تنبیه کودک.
- یوسفی صالح آباد ، فاطمه . (۱۴۰۲) . آثار تربیتی تشویق و تنبیه در کودکان.
- یوسفی گوهرکان ، شهین تاج ؛ یوسفی گوهرکان ، شریعت و یوسفی گوهرکان ، یوسف . (۱۴۰۲) . شیوه های تشویق و تنبیه و اثر آن بر روند تربیتی کودکان در دوره ابتدایی.